

THE IMPORTANCE AND BENEFITS OF THE EU SINGLE MARKET FOR GEORGIA

Copyright © 2024 the Author/s
Peer review method: Double-Blind
Accepted: November 5, 2024
Published: December 27, 2024
Original scientific article
DOI suffix: 10.36962/NEC19032024-60

Shota Veshapidze

Doctor of Economic Sciences, Associate
Professor, Ivane Javakhishvili Tbilisi
State University

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-0933-3648>
E-mail: shota.veshapidze@tsu.ge

Sopiko Kitashvili

Master's student
Ivane Javakhishvili Tbilisi
State University

E-mail: sopiko.kitashvili111@eab.tsu.edu.ge

THE NEW ECONOMIST / სხალი ეკონომისტი

ABSTRACT

Relevance of the topic: The European Union's (EU) Single Market is one of the most integrated and competitive economic regions in the world. As countries in the EU's neighborhood, such as Georgia, seek closer economic ties with the Union, understanding the dynamics of the Single Market and its implications becomes increasingly crucial. Georgia, with its strategic geopolitical position and aspirations for deeper integration with the EU, presents a unique case for studying the potential benefits, challenges, and opportunities of aligning with the EU Single Market. **Purpose of the article:** The primary aim of this article is to analyze the implications of Georgia's potential integration with the EU's Single Market, exploring the benefits, challenges, and policy recommendations for enhancing Georgia's economic cooperation with the EU. **Scientific work topic:** This research examines the intersection of EU economic integration, particularly the Single Market, and the challenges faced by Georgia in aligning its economy with EU standards. The study focuses on trade, regulatory alignment, and sectoral opportunities for Georgia in the context of EU integration. **Research object:** The object of this study is the economic relationship between Georgia and the European Union, specifically Georgia's participation in the EU Single Market and the policies that could facilitate its closer integration. **Research methods:** The research employs a combination of qualitative and quantitative methods, including a review of existing literature, policy analysis, case studies, in both Georgia and the EU. Statistical data on trade flows, regulatory changes, and economic performance are also analyzed to support the findings. **Practical significance:** This

article provides policymakers, business leaders, and academics with insights into the practical steps Georgia needs to take to deepen its economic ties with the EU. It offers recommendations for aligning Georgian regulatory frameworks with EU standards and fostering a more robust trade relationship. **Results and discussion:** The analysis shows that Georgia stands to gain significantly from deeper integration with the EU Single Market, especially in sectors like agriculture, manufacturing, and services. However, significant challenges remain, particularly in terms of regulatory harmonization, infrastructure development, and overcoming non-tariff barriers. Additionally, the article discusses the political dynamics influencing Georgia's EU aspirations and how these might impact future integration prospects. **Conclusion:** Georgia's closer integration with the EU Single Market offers significant opportunities for economic growth, regulatory modernization, and enhanced trade relations. However, to fully realize these benefits, Georgia will need to continue implementing reforms, aligning its regulatory frameworks with EU standards, and addressing political and economic barriers that could hinder progress. Future research should focus on sector-specific analyses and the long-term impacts of EU integration on Georgia's economy.

Keywords: European Union, Single Market, Georgia, EU integration, trade relations, regulatory alignment, economic cooperation, Deep and Comprehensive Free Trade Area (DCFTA), policy reforms.

REFERENCES:

1. Abesadze, R. (2022). The main directions of the Innovation Development Strategy of the Georgian Economy. *Ekonomisti* (2). 22-30. (In Georgian)
2. Abuselidze, G. (2021). Competitiveness analysis of the georgian transport and logistics system in the black sea region: challenges and perspectives. In *Computational Science and Its Applications-ICCSA 2021: 21st International Conference, Cagliari, Italy, September 13-16, 2021, Proceedings, Part IV* 21 (pp. 133-148). Springer International Publishing.
3. Gaghanidze, G. (2019). Export Growth: The Necessity of Creating New Export Products. (In Georgian).
4. Kapanadze, S. (2006) EU Policy 46-51 (In Georgian)
5. Papava, V. (2020). *Becoming European: Challenges for Georgia in the Twenty-First Century*. Universe. Bloomington.
6. Papava, V. (2020a). Georgia's European Way During the Period of Pandemic Deglobalization. *Rondeli Blog*, August 6, <https://gfsis.org.ge/blog/view/1091>.
7. Putkaradze R. (2019). Georgia in the European Union's Eastern Partnership Countries: Historical Aspects and Challenges. *Journal, Ecoforum Journal*. Volume 8, Issue 1(18).
8. Shengelia, T., & Berishvili, K. (2024). World trends of small business development and the reality of Georgia. *Research Reviews*, (5).
9. Silagadze, A. (2022). Contemporary Global Economic Trends: Transitional Economies during Covid-Depression. *Bull. Georg. Natl. Acad. Sci*, 16(3).
10. Veshapidze, S. (2017). The traditions orientated on European values in Georgia. *Sciences of Europe* 13-4 (13): 14-18.
11. Veshapidze, S., & Karchava, L. (2022). Contradictions of Globalization under the COVID-19 Pandemic. *Bull. Georg. Natl. Acad. Sci*, 16(4), 152-157.
12. Veshapidze, S., & Kitashvili, S. (2024). GEORGIA'S EUROPEAN INTEGRATION PERSPECTIVE. *EKONOMISTI*, #2, 94-112. (In Georgian)
13. Veshapidze, S., & Megreladze, G. (2024). Prospects for the development of Georgia's trade with the European Union. *The New Economist*, 19(2), 11-223
14. Zoidze, G., & Veshapidze, S. (2022a). *The Modern Economy and Values*. Cambridge Scholars Publishing. P. 125;
15. Zoidze, G., & Veshapidze, S. (2022). Transformation of economic policy priorities under COVID-19. *Three Seas Economic Journal*, 3(2), 35-43.
16. Abashmadze, R., Muradian, E. (2024). Georgia in 2023. Report on the Country's Economy. Georgia in 2023: Report on the Country's Economy - PB Services Georgia
17. Georgia's foreign trade in 2023. Ministry of Economic and Sustainable Development. [ftt_2023.pdf \(economy.ge\)](https://economy.ge). (In Georgian).
18. An official website of the European Union. EU Single Market. EU Single Market Programme 2021-2027. <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/deeper-single-market/#:~:text=It%20guarantees%20that%20goods%2C%20services,them%20with%20better%20job%20opportunities>.
19. An official website of the European Union. EU Trade Relationships by country/region. Georgia. EU trade relations with Georgia. Facts, figures and latest developments. <https://policy.trade.ec.europa.eu/eu->

trade-relationships-country-and-region/countries-and-regions/georgia_en

20. DCFTA Communication Manual for Georgia. (In Georgian) <https://cutt.ly/9e3rn07J>

21. DCFTA For Business. How to trade with The EU. Rates. (In Georgian) <https://dcfta.gov.ge/ge/dcfta-for-business>

22. European Commission . Antitrust: Commission imposes 899 million euros penalty on Microsoft for non-compliance with March 2004 decision.

ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_08_318

23. Fontaine, P. How Does EU work 6, 21-23 (In Georgian).<https://cutt.ly/ze3rmU71>

24. Ministry of Economy and Sustainable Development of Georgia. Small and medium entrepreneurship development strategy of Georgia – 2021-2025. (In Georgian). https://www.economy.ge/uploads/files/2017/ek_politika/sme_strategy/sme_development_strategy_2021_2025_.pdf

საქართველოსთვის ევროკავშირის ერთიანი ბაზრის მნიშვნელობა და სარგებელი

შოთა ვეშაპიძე

ეკონომიკის მეცნიერებათა დოქტორი,
ასოცირებული პროფესორი,
ივანე ჯავახიშვილის სახელობის
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი
ელ. ფოსტა: shota.veshapidze@tsu.ge

სოფიკო კიტაშვილი

მაგისტრატურის სტუდენტი,
ივანე ჯავახიშვილის სახელობის
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი
ელ. ფოსტა:
Sopiko.kitashvili111@eab.tsu.edu.ge

აბსტრაქტი

თემის აქტუალობა: ევროკავშირის (EU) ერთიანი ბაზარი მსოფლიოში ერთ-ერთი ყველაზე ინტეგრირებული და კონკურენტუნარიანი ეკონომიკური რეგიონია. როდესაც ევროკავშირის მეზობელი ქვეყნები, როგორცაა საქართველო, ეძებენ უფრო მჭიდრო ეკონომიკურ კავშირებს ევროკავშირთან, ერთიანი ბაზრის დინამიკის და მისი შედეგების გაგება სულ უფრო გადამწყვეტი ხდება. საქართველო თავისი სტრატეგიული გეოპოლიტიკური პოზიციითა და ევროკავშირთან ღრმა ინტეგრაციისკენ მისწრაფებით წარმოადგენს უნიკალურ შემთხვევას ევროკავშირის ერთიანი ბაზარზე გათანაბრების პოტენციური სარგებლის, გამონევენებისა და შესაძლებლობების შესასწავლად. **სტატიის მიზანი:** ამ სტატიის უპირველესი მიზანია გააანალიზოს საქართველოს პოტენციური ინტეგრაციის შედეგები ევროკავშირის ერთიანი ბაზარზე, შეისწავლოს უპირატესობები, გამონევენები და პოლიტიკის რეკომენდაციები ევროკავშირთან საქართველოს ეკონომიკური თანამშრომლობის გაღრმავების მიზნით. **კვლევის საგანი:** ეს კვლევა ევროკავშირის ეკონომიკური ინტეგრაციის, განსაკუთრებით ერთიანი ბაზრის და გამონევენების თვალსაზრისით განიხილავს გამონევენებს, რომელსაც საქართველო აწყდება თავისი ეკონომიკის ევროკავშირის სტანდარტებთან შესაბამისობაში მოსაყვანად. კვლევა ყურადღებას ამახვილებს ვაჭრობაზე, ნორმატიულ შესაბამისობაში მოყვანის და სექტორულ შესაძლებლობებზე საქართველოსთვის, ევროკავშირში ინტეგრაციის კონტექსტში. **კვლევის ობიექტი:** ამ კვლევის ობიექტია საქართველოსა და ევროკავშირის შორის ეკონომიკური ურთიერთობა, კერძოდ, საქართველოს მონაწილეობა ევროკავშირის ერთიანი ბაზარზე და პოლიტიკა, რომელიც ხელს შეუწყობს მის უფრო მჭიდრო ინტეგრაციას. **კვლევის მეთოდები:** კვლევა იყენებს თვისობრივი და რაოდენობრივი მეთოდების ერთობლიობას, მათ შორის არსებული ლიტერატურის მიმოხილვას, პოლიტიკის ანალიზს, შემთხვევის შესწავლას, როგორც საქართველოში, ასევე ევროკავშირში. სტატისტიკური მონაცემები სავაჭრო ნაკადების, მარეგულირებელი ცვლილებებისა და ეკონომიკური მაჩვენებლების შესახებ ასევე გააანალიზებულია დასკვნების მხარდასაჭერად. ამ სტატიის **პრაქტიკული მნიშვნელობა** მდგომარეობს იმაში, რომ ის აწვდის ინფორმაციას პოლიტიკის შემქმნელებს, ბიზნმენებს და მეცნიერებს პრაქტიკული ნაბიჯების შესახებ, რომლებიც საქართველომ უნდა გადადგას ევროკავშირთან ეკონომიკური კავშირების გასაღრმავებლად. ის გთავაზობთ რეკომენდაციებს საქართველოს ნორმატიული ბაზის ევროკავშირის სტანდარტებთან შესაბამისობისა და უფრო ძლიერი სავაჭრო ურთიერთობების ხელშეწყობისთვის. **შედეგები და განსჯა:** ანალიზი აჩვენებს, რომ საქართველო მნიშვნელოვან

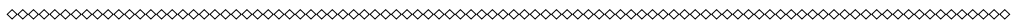
THE NEW ECONOMIST / ახალი ეკონომისტი

სარგებელს მიიღებს ევროკავშირის ერთიან ბაზართან უფრო ღრმა ინტეგრაციით, განსაკუთრებით ისეთ სექტორებში, როგორცაა სოფლის მეურნეობა, წარმოება და მომსახურება. თუმცა, რჩება მნიშვნელოვანი გამოწვევები, განსაკუთრებით ნორმატიული ბაზის ჰარმონიზაციის, ინფრასტრუქტურის განვითარებისა და არასატარიფო ბარიერების გადალახვის კუთხით. გარდა ამისა, სტატიაში განხილულია პოლიტიკური დინამიკა, რომელიც გავლენას ახდენს საქართველოს ევროკავშირის მისწრაფებებზე და როგორ შეიძლება ამან გავლენა მოახდინოს სამომავლო ინტეგრაციის პერსპექტივებზე.

დასკვნა: საქართველოს უფრო მჭიდრო ინტეგრაცია ევროკავშირის ერთიან ბაზარზე, გთავაზობთ მნიშვნელოვან შესაძლებლობებს ეკონომიკური ზრდისთვის, სავაჭრო ურთიერთობების რეგულირებისა და გაუმჯობესების მოდერნიზაციისთვის. თუმცა, ამ უპირატესობების სრულად რეალიზებისთვის, საქართველომ უნდა გააგრძელოს რეფორმების განხორციელება, მისი ნორმატიული ბაზის ევროკავშირის სტანდარტებთან შესაბამისობა და იმ პოლიტიკური და ეკონომიკური ბარიერების გადაჭრა, რამაც შეიძლება ხელი შეუშალოს პროგრესს. მომავალი კვლევა ფოკუსირებული უნდა იყოს სექტორის სპეციფიკურ ანალიზებზე და ევროკავშირში ინტეგრაციის გრძელვადიან ზემოქმედებაზე საქართველოს ეკონომიკაზე.

საკვანძო სიტყვები: ევროკავშირი, ერთიანი ბაზარი, საქართველო, ევროკავშირში ინტეგრაცია, სავაჭრო ურთიერთობები, ნორმატიული შესაბამისობა, ეკონომიკური თანამშრომლობა, ღრმა და ყოვლისმომცველი თავისუფალი სავაჭრო სივრცე (DCFTA), პოლიტიკის რეფორმები.

შესავალი

ევროკავშირის დაარსების ისტორია იწყება „ევროპის ქვანახშირისა და ფოლადის გაერთიანებით“, რომელიც თავდაპირველად ექვს ქვეყანას შორის დაარსდა და მალევე უფრო მდგრადი და განვითარებადი ურთიერთობები ჩამოაყალიბა. ეს ერთიანობა გახდა საფუძველი ევროპული ეკონომიკური გაერთიანების შექმნისთვის, რომელიც დაფუძნდა 1957 წელს რომში ხელმოწერილი რომის ხელშეკრულებით. ამავე დღეს, რომში ხელი მოეწერა კიდევ ერთ ხელშეკრულებას, რომელიც „ევროტომის“ შექმნას გულისხმობდა — ევროპული ატომური ენერჯის გაერთიანებას, რომლის მიზანი ევროპაში ატომური ენერჯის ერთიანი ბაზრის ჩამოყალიბება და ამ დარგის განვითარება იყო. ამასთან, აღრიცხული რესურსები გაერთიანების წევრ ქვეყნებს შორის უნდა განაწილებულიყო, ხოლო დარჩენილი რესურსი გაყიდული ყოფილიყო გაერთიანების არანევრი სახელმწიფოებისთვის. რომის ხელშეკრულების ერთ-ერთ მთავარ მიღწევად შეგვიძლია, ჩავთვალოთ შეთანხმება ერთიანი ბაზრის შექმნის თაობაზე, რომელიც იქნებოდა მნიშვნელოვანი საფუძველი გაერთიანების წევრი ქვეყნების კიდევ უფრო დაახლოვებისა.

ზოგადად, ერთიანი ბაზარი არის სივრცე, რომელშიც გაერთიანებულია გარკვეული რაოდენობის სახელმწიფო და მათთვის დანესებულია თანაბარი პირობები, რომლებიც უზრუნველყოფს საქონლისა და მომსახურების, წარმოების ფაქტორების - შრომისა და კაპიტალის თავისუფალ გადაადგილებას, აგრეთვე მიწისა და უძრავი ქონების

ყიდვა-გაყიდვის ლიბერალიზაციას. ერთიანი ბაზრის ჩამოყალიბებისას ისპობა ფარული სავაჭრო ბარიერები ქვეყნებს შორის, ამ დროს ინტეგრირდება არა მხოლოდ პროდუქციის ბაზარი, არამედ ქვეყანა-პარტნიორების ფაქტორული ბაზრებიც. მიუხედავად ერთიანი სავაჭრო პოლიტიკისა, ქვეყნები, რომლებიც ოპერირებენ ერთიან ბაზარზე, ინარჩუნებენ დამოუკიდებლობას საბიუჯეტო-საგადასახადო და ფულად-საკრედიტო პოლიტიკის გატარებისას. ერთიანი ბაზრის დამახასიათებელი თავისებურებაა სავაჭრო ბარიერების არარსებობა ქვეყნებს შორის, ნევრი ქვეყნების საერთო სავაჭრო პოლიტიკა მესამე ქვეყნების მიმართ, წარმოების ფაქტორების თავისუფალი მოძრაობა წევრ სახელმწიფოებს შორის. ერთიანი ბაზრის დიდ სარგებელს წარმოადგენს ის, რომ ის ქმნის ხელსაყრელ პირობებს ისეთი მნიშვნელოვანი ფაქტორების მოძრაობისთვის, როგორებიცაა კაპიტალი, შრომითი რესურსი, ტექნოლოგია, თუმცა მნიშვნელოვანია იმის აღნიშვნაც, რომ წარმოების ფაქტორების თავისუფალი მოძრაობისთვის ინტეგრირებული სახელმწიფოების ტერიტორიაზე აუცილებელია, რომ მათი მახასიათებლები იყოს სტანდარტიზებული და უნიფიცირებული.

საბაჟო კავშირის ფორმირება მნიშვნელოვანი წინაპირობაა ერთიანი ბაზრის ფორმირებისთვის, თუმცა თვითონ საბაჟო კავშირის ფორმირება ერთიან ბაზრად არც თუ ისე მარტივი პროცესია და მას როგორც ეკონომიკური, ისე პოლიტიკური ფაქტორები განსაზღვრავს. ეკონომიკური ფაქტორების არსებობა და გავლენა ერთიანი ბაზრის

ფორმირებაზე იმით გამოიხატება, რომ სავაჭრო შეზღუდვებთან ერთად არსებობს სხვა შეზღუდვებიც, ვხვდებით ნევრი ქვეყნების ეროვნული ეკონომიკების უფრო „მგრძობიარე“ დარგებსაც, ამასთან გლობალიზაციის ეპოქაში ინტეგრაციული პროცესებისას ყურადსაღებია ინტელექტუალური საკუთრებისა და არამატერიალური აქტივების დაცვაში სახელმწიფოს მონაწილეობა. პოლიტიკური ფაქტორები განსაზღვრავს მრავალ იმ საკანონმდებლო ნორმასა და წესს, რომელიც საქმიანობის ბევრ სფეროს არეგულირებს.

საერთო ბაზრის ფორმირება კომპლექსური პროცესია და მხოლოდ ქვეყნების სურვილი არ არის საკმარისი საბოლოო, სასურველი შედეგის მისაღწევად, სახელმწიფოები მხოლოდ საერთო ბაზრის ფორმირების სურვილის ფარგლებში ვერ ახერხებენ კონსესუსის მიღწევას და ამისთვის მათ სხვადასხვა მნიშვნელოვანი საკითხის დასმა და არსებული პრობლემის გადაჭრისკენ ქმედითი ნაბიჯების გადადგმა სჭირდებათ, ძირითადად, სახელმწიფოები აღნიშნულ ეტაპს საბაჟო კავშირის ფარგლებში გადიან და სხვა ყველაფერთან ერთად გადასახადების გაუქმებასა და ერთიან სავაჭრო პოლიტიკას მესამე ქვეყნების მიმართ, სახელმწიფოები ურთიერთობა-თანამშრომლობის ახალ ეტაპზე გადაწყავს, თუმცა ერთიანი ბაზრის ფორმირებისთვის ქვეყნები სხვა ამოცანის წინაშეც დგანან, კერძოდ, ისინი ვალდებული არიან ეკონომიკის ცალკეული დარგებისა და სექტორების განვითარების საერთო პოლიტიკა შეიმუშავონ, ეს იმგვარად უნდა მოხდეს, რომ არცერთი ნევრი სახელმწიფოს ეროვნულ ინტერესებს საფრთხე არ დაემუქროს და, ამასთან, ყველა ნევრი სახელმწიფოს მომხმარებლის ინტერესი იქნეს დაკმაყოფილებული, ბუნებრივია, ეს თავად ქვეყნისთვის ეკონომიკური სარგებლის მომტანი და შესაბამისად მისი ეკონომიკური ინტერესის საგანია. ერთიანი ბაზრის ფორმირებისთვის არანაკლებ მნიშვნელოვანია იმ პირობების შექმნა, რომელიც გააადვილებს ინფორმაციის, კაპიტალის, ადამიანური რესურსის, საქონლისა და მომსახურების უწყვეტ გადაადგილებას.

ამრიგად, ერთიანი ბაზრის ფარგლებში რეგულირდება ეკონომიკური და პოლიტიკური საკითხები, ხდება მაკროეკონომიკური მაჩვენებლების გათანაბრება, ერთიანი ბაზრის მშენებლობა სრულდება ერთიანი ეკონომიკური, სამართლებრივი, სოციალური, საინფორმაციო სივრცის შექმნით და ამ კონდიციაში მყოფი საინტეგრაციო გაერთიანება

უკვე მზადაა ახალ ეტაპზე - ეკონომიკურ კავშირზე გადასასვლელად.

იქიდან გამომდინარე, რომ ერთიანი ბაზრის შექმნაში დიდი მნიშვნელობა ენიჭება ნევრი სახელმწიფოების ეკონომიკური, პოლიტიკური, სოციალური, სამართლებრივი და სხვა სფეროების ჰარმონიზაციასა და საერთო კონდიციაში მიყვანას, რაც, ბუნებრივია, არის შედეგი საერთო ფასეულობებისა და სახელმწიფოებრივი პრინციპებისა, სამართლიანია ვთქვათ, რომ ერთიანი ბაზრის იდეა საუკეთესოდ მუშაობს იმ სახელმწიფოებთან მიმართებაში, რომელთაც მსგავსი ინტერესები ამოძრავებთ, შესაბამისად, რომის ხელშეკრულებით ევროპული ერთიანი ბაზრის ჩამოყალიბების იდეა ნევრი ქვეყნების საერთო ეკონომიკური, პოლიტიკური მიზნებისა და საერთო ფასეულობაზე დაფუძნებული ინტერესების ფონზე ნამდვილად სამართლიანი იყო.

ევროკავშირის ერთიანი ბაზრის ფორმირება

რომის ხელშეკრულების გაფორმების დროს დასახულ მიზანს - შექმნილიყო ევროპის ერთიანი ბაზარი, წინ ორი მნიშვნელოვანი მიზეზი უძღვოდა:

- პროტექციონიზმის თავიდან აცილება - თავის დაზღვევა, რომ არ მომხდარიყო პროტექციონისტული ტრადიციების კვლავ დამკვიდრება, იმ ტრადიციებისა, რომლებმაც გაანადგურეს ევროპის ეკონომიკა 1950 წლამდე. ასევე ცხადი იყო, რომ პროტექციონისტული პოლიტიკის გამოყენება ინტეგრაციის ნევრ ქვეყნებს კონკურენტებად აყალიბებდა და ბაზრის პრინციპების შეუსაბამოდ ხდებოდა მათი ეკონომიკური განვითარება.

- ეკონომიკური ზრდის უზრუნველყოფა - ისეთი დიდი ევროპული ბაზრის შექმნა, რომელიც ამერიკის ბაზრის რეალური კონკურენტი გახდებოდა. [4]

აღსანიშნავია, რომ ევროკავშირი არის საინტეგრაციო ბლოკი, რომლის ნევრი სახელმწიფოების ფასეულობებიც ჰუმანურობაზე, ლიბერალიზმსა და დემოკრატიულ მიდგომებზეა დაფუძნებული, თუმცა, აღნიშნულის მიუხედავად, ერთიანი ბაზრის იდეის განხორციელება სულაც არ ყოფილა მარტივი გაერთიანების ფარგლებში, კერძოდ, ერთიანი ბაზრის ამოქმედებისთანავე ნათელი გახდა, რომ სახელმწიფოები არაპირდაპირი გზით ცდილობდნენ პრიორიტეტი მიენიჭებინათ ეროვნული კომპანიებისთვის და ამით წაეხალისებინათ ეროვნული წარმოება, ბუნებრივია, ამგვარი მიდგომა კონკურენტულ გარემოს ქმნიდა ნევრ

სახელმწიფოებს შორის და ქვეყნების ამგვარმა ქმედებებმა სასამართლოში წარმოებული საქმეების რაოდენობაც საკმაოდ გაზარდა. მხოლოდ 1980-იან წლებში შეძლეს გაერთიანების წევრმა სახელმწიფოებმა, შეეცვალათ დამოკიდებულება არასატარიფო ბარიერების მიმართ. კომისიამ მისცა რეკომენდაცია ევროპულ საბჭოს, შეექმნა შიდა ბაზრის საბჭო, რომელიც რეგულარულად შეიკრიბებოდა. წევრი სახელმწიფოებიც დროთა განმავლობაში მიხვდნენ, რომ ვაჭრობის პოლიტიკა უფრო ლიბერალური უნდა გამხდარიყო, მაგალითად, საფრანგეთმა გააანალიზა, რომ გერმანიასთან არსებული სავაჭრო დეფიციტი ბაზრის ლიბერალიზაციით აღმოიფხვრებოდა. მნიშვნელოვანია იმის აღნიშვნაც, რომ სახელმწიფოების პოზიციის ამგვარი ცვლილება კასის დე დიჟონის საქმესთან იყო კავშირში, რომელშიც ნათქვამი იყო, რომ წევრი სახელმწიფოების პროდუქციის ორმხრივი აღიარება სავალდებულო იყო, ეს კი იმას გულისხმობდა, რომ ერთ სახელმწიფოში წარმოებული პროდუქცია მეორე სახელმწიფოშიც უნდა გაყიდულიყო, სწორედ ამის შემდეგ ქვეყნებმა ვალდებულება აიღეს, ერთმანეთთან შესაბამისობაში მოეყვანათ ეროვნული კანონმდებლობები.

საინტეგრაციო ბლოკის წევრი სახელმწიფოების ამგვარმა პოლიტიკამ ხელი შეუწყო ერთიანი ბაზრის იდეის სისრულეში მოყვანას და შესაბამისად ენ „ოთხი თავისუფლების“ - საქონლის, მომსახურების, კაპიტალისა და ადამიანების თავისუფლად გადაადგილებისათვის პირობების შექმნას.

დღესდღეობით ევროკავშირის ერთიანი ბაზარი ნამდვილად წარმოადგენს ევროკავშირის მოქალაქეებისათვის ცხოვრების, განათლების, ვაჭრობისა და მუშაობის შეუზღუდავი უფლების მიმნიჭებელ წყაროს. ტექნიკური, სამართლებრივი და ბიუროკრატიული ბარიერების მოხსნით, ევროკავშირი მოქალაქეებს აძლევს საშუალებას თავისუფლად მართონ ბიზნესი. წევრ სახელმწიფოებს შორის გაუქმებულია ფიზიკური ბარიერები, კერძოდ, გაუქმებულია სასაზღვრო კონტროლი საქონლის შემოტანასა და ადამიანების გადაადგილებაზე, თუ არ ჩავთვლით კონკრეტულ შემთხვევებს, როდესაც შესაძლოა საქმე ეხებოდეს ნარკოტიკების გადატანასა და სხვა დანაშაულებრივ ქმედებებს. გაუქმებულია ტექნიკური ბარიერები, რაც გულისხმობს იმას, რომ პროდუქციის უმეტესი წილის გაყიდვისთვის წევრ სახელმწიფოებს მიღებული აქვთ ურთიერთცნობის პრინციპი, რომელიც კასის დე დიჟონის სახელს უკავშირდება და გულისხმობს

ევროკავშირის ტერიტორიაზე ყველა ლეგალურად წარმოებული საქონელი, განურჩევლად მწარმოებელი ქვეყნისა, ევროკავშირის ყველა სხვა ქვეყნის ბაზარზე შესაძლოა, იქნეს გამოტანილი სარეალიზაციოდ.

აღსანიშნავია, რომ ევროკავშირის კონკურენციის პოლიტიკას დიდი მნიშვნელობა აქვს იმის უზრუნველსაყოფად, რომ ერთიან ევროპულ ბაზარზე არსებობდეს არა მარტო თავისუფალი, არამედ სამართლიანი კონკურენცია, ამ პოლიტიკას ევროკომისია ახორციელებს და მართლმსაჯულების სასამართლოსთან ერთად პასუხისმგებელია აღნიშნულის გატარებაზე; ამ პოლიტიკის მიზანია, არ დაუშვას, რომ ბიზნესებს შორის ნებისმიერი სახის გარიგებამ, უსამართლო მონოპოლიამ ან რაიმე სახის სახელმწიფო დახმარების მიღებამ ხელი შეუშალოს ერთიან ბაზარზე თავისუფალი კონკურენციის განვითარებას, ევროკომისია უფლებამოსილია, დააჯარიმოს ნებისმიერი კომპანია, რომელიც დაარღვევს კონკურენციის წესებს, ან არ წარუდგენს კომისიას შესაბამის შეტყობინებას, აღნიშნულის გამო კომპანია „Microsoft“ 2008 წელს 899 მლნ. ევროთი დაჯარიმდა. [22]

ერთიან ბაზარზე არსებული ჰარმონიზებული წესები ქმნის ნათელ და გასაგებ სამართლებრივ ჩარჩოს ბიზნესისთვის, რათა მას ჰქონდეს წვდომა ერთიან ბაზარზე.

ერთიან ბაზარზე შეღწევის ბარიერების გადალახვა არც თუ ისე მარტივია და მოიცავს ტექნიკურ რეგულაციებს, სტანდარტებსა და შესაბამისობის შეფასების პროცედურებს. ერთიანი ბაზრის კანონმდებლობის მიზანია, რომ ევროკავშირის ბაზარზე განთავსებული პროდუქტი აკმაყოფილებდეს ჯანმრთელობის, უსაფრთხოებისა და გარემოს დაცვის მოთხოვნებს და ეს პროდუქტი დაშვებული იქნას ევროკავშირის ბაზარზე სავაჭრო ბარიერების გარეშე, მინიმალური ადმინისტრაციული ტვირთით.

ძალიან მნიშვნელოვანი ელემენტები საქონლისათვის ერთიან ბაზარზე არის:

1. სტანდარტები - განსაზღვრავს პროდუქტის ტექნიკურ ან ხარისხობრივ მოთხოვნებს, წარმოების პროცესს, სერვისებს ან სატესტო მეთოდს. სტანდარტიზაცია არის ხერხი, რომლის მიხედვითაც სანარმო ქმნის პროდუქტს და უზრუნველყოფს მის უსაფრთხოებასა და ფუნქციონალურ თავსებადობას.
2. შესაბამისობის შეფასება - აღნიშნული პროცედურა ტარდება პროდუქტის ევროკავშირის ერთიან ბაზარზე განთავსებამდე. საჭიროა დამტკიცება

იმისა, რომ პროდუქტი შეესაბამება ყველა საკანონმდებლო მოთხოვნას და არის ტესტირებული, შემოწმებული და სერტიფიცირებული. პროცედურამ მომხმარებელი, საჯარო მოხელეები და მწარმოებლები პროდუქციის შესაბამისობაში უნდა დაარწმუნოს

3. აკრედიტაცია - მისი მიზანია, უზრუნველყოს შესაბამისობის შემფასებელ ორგანოებს (ინსპექტირებისა ან/და შესაბამისობის ორგანოები, ლაბორატორიები) ჰქონდეთ თავიანთი მოვალეობის შესრულების ტექნიკური შესაძლებლობა. რეგულარულად სექტორებსა და მოხალისეთა სფეროებში გამოყენებით, აკრედიტაცია ზრდის შესაბამისობის შეფასების ნდობის ხარისხს. ის აძლიერებს პროდუქტების, სერვისების სისტემებისა და ორგანოების ურთიერთალიარებას ევროკავშირის ფარგლებში

4. ბაზრის ზედამხედველობა - უზრუნველყოფს, რომ პროდუქტმა ევროკავშირის ბაზარზე არ შეუქმნას საფრთხე ევროპულ მომხმარებლებს, ის ასევე უზრუნველყოფს სხვა საჯარო ინტერესების დაცვას, როგორცაა გარემო, უსაფრთხოება და სამართლიანობა სავაჭრო სფეროში. ბაზრის ზედამხედველობამ შეიძლება გამოიწვიოს შეუსაბამო პროდუქტის მიმოქცევის შეჩერებისა ან/და მათი შესაბამისობაში მოყვანის სანქციები.

5. „CE მარკირება“ - ის დაინერგა ევროპის ტექნიკური ჰარმონიზაციის კანონმდებლობის შესაბამისად. იგი სავალდებულოა ყველა პროდუქტისთვის, რომელსაც ეხება ერთი ან მეტი ევროდირექტივა და უზრუნველყოფს ამ პროდუქტის თავისუფალ გადაადგილებას ევროკავშირში. პროდუქტზე „CE მარკირების“ უფლების მოსაპოვებლად მწარმოებლებმა უნდა ჩაატარონ ან ჩატარებული უნდა ჰქონდეთ კონტროლი და ტესტირება იმის დასამტკიცებლად, რომ პროდუქტია შეესაბამება აუცილებელ მოთხოვნებს, რომელიც მეტწილად ეხება ჯანმრთელობასა და უსაფრთხოებას, როგორც ეს შესაბამის დირექტივაშია მითითებული. „CE მარკირებასთან“ დაკავშირებული დირექტივებით გათვალისწინებული პროდუქტების ბაზარზე განთავსება აღნიშნული მარკირების გარეშე დაუშვებელია. მარკირების შემოწმებისთვის პროდუქტის უსაფრთხოების მეთვალყურეობის ორგანოებს შეუძლიათ მოითხოვონ შესაბამისობის დეკლარაცია და მწარმოებლის მიერ დადგენილი ტექნიკური დოკუმენტაცია, რათა დაადასტურონ პროდუქტის ტექნიკური შესაბამისობა. მას შემდეგ, რაც პროდუქტს ექნება „CE მარკირება“, იგი შეიძლება თავისუფლად დაიშვას ერთიან ბაზარზე.

ევროკავშირი განსაკუთრებული ყურადღებით ეკიდება სურსათის უვნებლობასა და სანიტარულ/ფიტოსანიტარულ საკითხებს, კერძოდ, ევროკავშირის სურსათის უვნებლობის პოლიტიკის მთავარი მიზანია უზრუნველყოს საკვები მრეწველობის დარგში ადამიანის ჯანმრთელობის დაცვის მაღალი ხარისხი, გაერთიანება მიზნად ისახავს უზრუნველყოს საკვების უვნებლობის, ცხოველებისა და მცენარეების ჯანმრთელობის დაცვის მაღალი ხარისხი ევროკავშირის სტანდარტების მონიტორინგის სისტემის საშუალებით, რათა უზრუნველყოს შიდა ბაზრის ეფექტიანი ფუნქციონირება. ევროკავშირის სურსათის უვნებლობის შესახებ კანონმდებლობა არის ჰარმონიზებული და ევროკავშირის ერთიანი ბაზრის სავაჭრო შესაძლებლობებიდან გამომდინარე, ეს სექტორი უდიდეს სარგებელს იღებს. შესაბამისმა ღონისძიებებმა უნდა უზრუნველყონ ეფექტიანი კონტროლის სისტემის შექმნა და შესაბამისობა ევროკავშირის სტანდარტებთან, სურსათის უვნებლობის, ცხოველთა ჯანმრთელობის, ცხოველთა კვებისა და მცენარეთა ჯანმრთელობის დაცვის კუთხით, ევროკავშირსა და მესამე ქვეყნებში ევროკავშირთან ექსპორტის შემთხვევაში.[21]

ერთიანი ბაზრის ფარგლებში მომხმარებელთა უფლებებისა და ადამიანთა ჯანმრთელობის დაცვის შესახებ კანონმდებლობის სრულფასოვნად ფუნქციონირებას საინტეგრაციო ბლოკი უდიდეს მნიშვნელობას ანიჭებს. ევროკავშირის კანონმდებლობა ამ სფეროში მიზნად ისახავს, უზრუნველყოს ყველა მომხმარებლისთვის თანაბარი პირობები ჯანმრთელობისა და ფინანსური დაცვის თვალსაზრისით. აღნიშნული პოლიტიკის საჭიროება განსაკუთრებით 1990-იანი წლების ბოლოდან გახდა აქტუალური, როდესაც საქმე შეეხო საკვების უსაფრთხოებასთან დაკავშირებულ ისეთ საკითხს, როგორცაა „ძროხის ცოფი“. 2002 წელს საკვების უსაფრთხოებასთან დაკავშირებული კანონმდებლობისთვის სათანადო სამეცნიერო საფუძვლის უზრუნველსაყოფად ჩამოყალიბდა ევროპის საკვების უსაფრთხოების უწყება. მომხმარებელზე ორიენტირებული პოლიტიკა ევროკავშირის პროდუქციის მომხმარებლისთვის ერთგვარი გარანტია, შეიძინონ საქონელი ნებისმიერ წევრ ქვეყანაში. ევროკავშირის მრავალი დირექტივა გამოიცემა კოსმეტიკური საშუალებების, სათამაშოების, ფეიერვერკებისა და სხვა პროდუქციის უსაფრთხოებასთან დაკავშირებით, ამასთან 1993 წელს დაარსდა ევროპის სამედიცინო სააგენტო,

რომლის უშუალო მოვალეობაშიც შედის ევროპულ ბაზარზე გასაყიდად შემოსატანი სამედიცინო პროდუქტების ნებართვისათვის განაცხადების განხილვა, ევროკავშირის ბაზარზე მედიკამენტები ნებართვის გარეშე არ იყიდება. ევროკავშირი ასევე ახორციელებს მომხმარებელთა დაცვას თაღლითი მოვაჭრეებისაგან, კერძოდ მათ მიერ განთავსებული იმ არასწორი, მაცდური რეკლამის ზემოქმედებისაგან, რომელმაც შესაძლოა, მომხმარებელი შეცდომაში შეიყვანოს. [23]

გარდა საქონლით ვაჭრობისა, ევროკავშირის ერთიანი ბაზრისთვის უმნიშვნელოვანესი და მეტიც, გადამწყვეტია მომსახურება. სწორედ მომსახურების ანგარიშზე მოდის მთლიანი ეკონომიკური საქმიანობის ნახევარზე მეტი. ევროკავშირის წევრ სახელმწიფოებში კომპანიებს აქვთ თავისუფლება ევროკავშირის სხვა ქვეყანაშიც დააარსონ კომპანია ან/და გასწიონ/მიიღონ მომსახურება. [21] სხვადასხვა პროფესიის (იურისპრუდენცია, მედიცინა, ტურიზმი, საფინანსო და სადაზღვევო საქმე) დაუფლებსა და გამოყენების ეროვნული წესების ურთიერთცნობიდან გამომდინარე ევროკომისიამ მიიღო ზომები მშრომელთა გადაადგილების შესაძლებლობის გასაუმჯობესებლად, კერძოდ, კი იმის უზრუნველსაყოფად, რომ ევროკავშირის წევრ რომელიმე ქვეყანაში მიღებული განათლება და დამატურებული დოკუმენტაცია (დიპლომი), ასევე სამუშაო გამოცდილება ვალიდურად ჩაითვალოს ევროკავშირის მთელს ტერიტორიაზე.

2021 წლის აპრილში, საბჭომ და ევროპარლამენტმა მიიღეს 2021-2027 წლებში განსახორციელებელი ევროკავშირის ერთიანი ბაზრის პროგრამა, ის მოიცავს შემდეგ საკითხებს:

1. ერთიანი ბაზრის ეფექტიანობის გაზრდა
2. ევროკავშირის ერთიანი ბაზარზე ბიზნესის, განსაკუთრებით კი მცირე და საშუალო ბიზნესის კონკურენტუნარიანობის მხარდაჭერა
3. ეფექტური ევროპული სტანდარტების შემუშავების ხელშეწყობა
4. მომხმარებელთა დაცვა
5. მდგრადი და უსაფრთხო გარემოს შექმნა კვების ინდუსტრიაში
6. ადამიანების, ცხოველთა და მცენარეთა ჯანმრთელობის ხელშეწყობა და ცხოველთა კეთილდღეობის მხარდაჭერა
7. მაღალი ხარისხის სტატისტიკური საქმიანობის დაფინანსების ჩარჩოს ჩამოყალიბება. პროგრამის ბიუჯეტი შეადგენს 4.2 მლრდ. ევროს [18]

საქართველოს ბასვლა

ევროკავშირის ერთიანი ბაზარზე

ევროკავშირის ერთიანი ბაზარზე გარდა წევრი ქვეყნების ერთმანეთთან ვაჭრობისა, მესამე ქვეყნებსაც აქვთ შესაძლებლობა, გახდნენ საინტეგრაციო ბლოკის სავაჭრო პარტნიორი. საქართველო-ევროკავშირის სავაჭრო თანამშრომლობას ძირითადად 2014 წლიდან ჩაეყარა საფუძველი, როდესაც საქართველოსა და ევროკავშირს შორის დაიდო ღრმა და ყოვლისმომცველი თავისუფალი სავაჭრო სივრცის შესახებ შეთანხმება (DCFTA), ის წარმოადგენს საქართველოსა და ევროკავშირს შორის ასოცირების შესახებ შეთანხმების (AA) ნაწილს. შეთანხმებას ხელი 2014 წელს მოენერა და ძალაში 2016 წლის პირველი ივლისიდან შევიდა, ევროკავშირის ყველა წევრი სახელმწიფოს მიერ შეთანხმების რატიფიცირების შემდეგ. DCFTA მიზნად ისახავს ისეთი სავაჭრო ურთიერთობის ჩამოყალიბებას, რომელიც ორივე მხარისთვის სარგებლის მომტანი იქნება, ის სავაჭრო პარტნიორებს ბაზრებთან წვდომის უკეთეს პირობებს სთავაზობს, სხვაგვარად რომ ვთქვათ, DCFTA შესაძლებლობას აძლევს ქართველ მენარმეებს, გაყიდონ თავისი სერვისები ან/და საქონელი ერთ-ერთ უდიდეს გლობალურ ბაზარზე-ევროკავშირის ერთიანი ბაზარზე, ტარიფებისა და ბარიერების გარეშე. შეთანხმება ქმნის უფრო მჭიდრო ეკონომიკური ინტეგრაციის საფუძველს ევროკავშირის ბაზარზე ვაჭრობასთან დაკავშირებულ სფეროებში; DCFTA-ს ფარგლებში არსებული რეფორმები ეფუძნება მსოფლიო სავაჭრო ორგანიზაციის პრინციპებს, ის ასევე ხსნის გადასახადებს იმპორტზე და უზრუნველყოფს ფართო ორმხრივ ხელმისაწვდომობას მომსახურებით ვაჭრობაზე. ევროკავშირისა და ქართულ კომპანიებს აქვთ საშუალება, დააარსონ შვილობილი კომპანიები ან/და ფილიალები არადისკრიმინაციულ გარემოში, რაც გულისხმობს იმას, რომ უცხოურ კომპანიას აქვს ისეთივე პირობები პარტნიორის ბაზარზე, როგორიც ადგილობრივ ბიზნესს.

DCFTA იძლევა საშუალებას, ქართული სავაჭრო კანონმდებლობა დაუახლოვდეს ევროკავშირის საკანონმდებლო ბაზას. რა თქმა უნდა, ევროკავშირის ბაზარზე წვდომა ისეთი განვითარებადი ქვეყნისთვის, როგორიც საქართველოა, ქმნის ეკონომიკურ შესაძლებლობებს ქვეყნის განვითარებისა და უცხოური ინვესტიციების მოზიდვის თვალსაზრისით.

აღსანიშნავია, რომ 2014 წლის 1 სექტემბრიდან ევროკავშირიდან საქართველოში იმპორტირე-

THE NEW ECONOMIST / ახალი ეკონომისტი

ბულ პროდუქტზე საბაჟო გადასახადი გაუქმდა, გადასახადები ასევე გაუქმდა საქართველოდან ევროკავშირში ექსპორტირებულ პროდუქტებზეც. საქართველოდან ევროკავშირში ექსპორტირებული პროდუქციის ნაწილზე განსაზღვრულია შემდეგი ღონისძიებები: 1. 28 სახეობის პროდუქტზე მოქმედებს ევროკავშირში „შესვლის ფასი“, რაც გულისხმობს იმას, რომ თუ საქართველოში წარმოშობილი პროდუქტის საინვოისო ფასი ევროკავშირში იმპორტირებისას ევროკავშირის მიერ დადგენილ ფიქსირებულ ფასზე დაბალი იქნება, იმპორტიორი გადაიხდის სხვაობას საინვოისო და ფიქსირებულ ფასს შორის, ხოლო თუ თანაბარი ან უფრო მაღალი იქნება - პროდუქცია „შესვლის ფასისგან“ გათავისუფლდება 2. გაყალბების საწინააღმდეგო მექანიზმი - სოფლიას მეურნეობისა და კვების გადამამუშავებელი მრეწველობის 277 დასახელების პროდუქცია ექვემდებარება გაყალბების საწინააღმდეგო მექანიზმს, ესეიგი, როდესაც კალენდარული წლის დასაწყისიდან გაყალბების საწინააღმდეგო მექანიზმს დაქვემდებარებული ერთი ან მეტი პროდუქტის იმპორტი მიაღწევს ფიქსირებული რაოდენობის 70 %-ს, ევროკავშირი ატყობინებს საქართველოს კონკრეტული პროდუქტის იმპორტის მოცულობის შესახებ; თუმცა, საქართველოს შეუძლია ევროკავშირის წარუდგინოს არგუმენტირებული დასაბუთება იმპორტის შესაძლო გადაჭარბების შესახებ, რაც შესაძლოა, დაკავშირებული იყოს უხვმოსავლიანობასთან, წარმოების მოცულობის ზრდასთან და სხვ. არგუმენტირებული დასაბუთების შემთხვევაში საქართველოს შეუძლია განახოციელოს მექანიზმით გათვალისწინებულ რაოდენობაზე მეტი ოდენობის იმპორტი ევროკავშირში საბაჟო გადასახადის გარეშე. 3. სატარიფო კვოტა დანესებულია მხოლოდ ნიორზე, 220 ტონის ოდენობით. აღნიშნული რაოდენობის ფარგლებში საქართველოში წარმოშობილი ნიორის კალენდარული წლის განმავლობაში ევროკავშირში იმპორტირება მოხდება საბაჟო გადასახადის გარეშე.[21]

მნიშვნელოვანია, რომ ევროკავშირი საქართველოს მთავარი სავაჭრო პარტნიორია, კერძოდ, საქართველოს საგარეო ვაჭრობის 20.9 % ევროკავშირზე მოდის; აღსანიშნავია ისიც, რომ ევროკავშირის ვაჭრობა საქართველოსთან შეადგენს მისი მთლიანი ვაჭრობის 0,1 %-ს და 2023 წელს მთლიანმა ბრუნვამ შეადგინა 4.36 მლრდ. ევრო. ევროკავშირის ექსპორტმა საქართველოში 2023 წელს შეადგინა 3.6 მლრდ. ევრო - 11.9 % -ით მეტი, ვიდრე წინა წლის

იგივე მაჩვენებელი, ამასთან, მთავარი საექსპორტო პროდუქტები იყო მანქანა-დანადგარები, ტექნიკა და სატრანსპორტო აღჭურვილობა. ევროკავშირის ძირითადი იმპორტი საქართველოდან მოიცავს მინერალურ პროდუქტებს, ქიმიურ პროდუქტებსა და ქსოვილს. ევროკავშირში საქართველოდან იმპორტირებულმა პროდუქციამ 2023 წელს 752 მლნ. ევრო შეადგინა და 2022 წლის იმავე მაჩვენებელთან შედარებით 27,5 %-ით შემცირდა. [19]

ევროკავშირის კონკურენტუნარიანობის სტრატეგიის მნიშვნელოვანი წილი მოდის მცირე და საშუალო ბიზნესის განვითარებაზე, ხელშეწყობასა და მხარდაჭერაზე, აღსანიშნავია, რომ DCFTA -ც გულისხმობს სავაჭრო პარტნიორების მცირე და საშუალო ბიზნესის გაძლიერებას. საქართველომ „2016-2020 წლებში მცირე და საშუალო მენარმეობის განვითარების სტრატეგიის“ შემდეგ 2021-2025 წლების სტრატეგიაც დაამტკიცა, აღნიშნულზე მუშაობა ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს კოორდინაციით, ევროკავშირისა და უშუალოდ გერმანიის მთავრობის მხარდაჭერითა და OECD-ისა და GIZ-ის თანამშრომლობით მიმდინარეობდა. სტრატეგია სახელმწიფო სტრუქტურებისა და კერძო სექტორის ფართო ჩართულობით იქნა შემუშავებული. სტრატეგია ეფუძნება „ევროპის მცირე ბიზნესის აქტის“ ძირითად პრინციპებს, მათ შორის უმთავრეს პრინციპს - „უპირველესად იფიქრე მცირეზე“, ამასთან ევროკავშირის ქვეყნების საუკეთესო პრაქტიკას. ის მცირე და საშუალო მენარმეობის სექტორის კონკურენტუნარიანობის ამაღლებას ემსახურება, რაც მცირე და საშუალო მენარმეობის უპირველესად პანდემიური კრიზისიდან საბოლოო გამოყვანასა და მდგრადი ეკონომიკური ზრდისთვის მნიშვნელოვანი საფუძველის შექმნას უზრუნველყოფს.

მცირე და საშუალო მენარმეობის ხელშეწყობა და შემდგომი განვითარება, ნამდვილად არის მნიშვნელოვანი წინაპირობა და საფუძველი ისეთ გლობალურ ბაზარზე ადგილის დამკვიდრებისა, როგორც ევროკავშირის ერთიანი ბაზარია. ევროკავშირის ერთ-ერთი მთავარი სტრატეგიაც სწორედ რომ მცირე და საშუალო მენარმეობის განვითარება და ხელშეწყობაა, არა მხოლოდ წევრ სახელმწიფოებში, არამედ სხვა სავაჭრო პარტნიორ სახელმწიფოებში, საინტეგრაციო ბლოკი ამ მიმართულებით საქართველოშიც ახორციელებს მხარდაჭერ ღონისძიებებს, ამასთან საქართველოს სამომავლო პრიორიტეტულ მიმართულებებშიც მცირე და საშუალო მენარმეობის განვითარებას

მნიშვნელოვანი ადგილი უჭირავს და 2021-2025 წლების ეკონომიკური განვითარების სტრატეგიის დიდი წილიც ამ საკითხს ეხება. საქართველოში მოქმედებს მცირე და საშუალო საწარმოების განვითარების ისეთი სახელმწიფო ინსტიტუტი, როგორცაა „აწარმოე საქართველოში“ - სააგენტო „აწარმოე საქართველოში“ 2014 წელს შეიქმნა და წარმოადგენს მენარმეობის, მათ შორის, მცირე და საშუალო მენარმეობის მხარდამჭერ ძირითად სახელმწიფო ინსტიტუტს ქვეყანაში. სააგენტოს - „აწარმოე საქართველოში“ გააჩნია 3 საკვანძო მიმართულება : 1. ბიზნესის განვითარება - აღნიშნული მიმართულება მოიცავს საქართველოში მენარმეობის განვითარებისთვის საჭირო სხვადასხვა მექანიზმს, მაგალითად, კომერციული ბანკის მიერ დამტკიცებული სესხის ან სალიზინგო კომპანიის მიერ გაცემული ლიზინგის საპროცენტო განაკვეთის თანადაფინანსებას; სასტუმრო ინდუსტრიისა და ტურისტული სერვისების მიმართულების ხელშეწყობას; ტექნიკურ დახმარებას, რომლის ფარგლებშიც ბენეფიციარს უნაზღაურდება საინფორმაციო-საკონსულტაციო მომსახურებაზე განეული ხარჯი დადგენილი ლიმიტის ფარგლებში; მიკრო და მცირე გრანტების პროგრამას, რომლის მიზანიც მიკრო და მცირე ბიზნესის განვითარება, თანამედროვე სამენარმეო კულტურის დამკვიდრება და ახალი სამუშაო ადგილების შექმნაა. ეს მიმართულება ასევე მოიცავს მცირე და საშუალო ბიზნესისთვის ფინანსებზე წვდომის გაუმჯობესებას, რასაც წარმოების ზრდისთვის მასტიმულირებელი ეფექტი ექნება. 2. ექსპორტის მხარდაჭერა - სააგენტოს ექსპორტის მიმართულება, ექსპორტის ნახალისებისა და ქვეყნის საექსპორტო პოტენციალის ზრდის გამო, მუდმივად ახდენს მაღალი საექსპორტო პოტენციალის მქონე სექტორების ინდენტიფიცირებას და მათ შემდგომ მხარდაჭერას. „აწარმოე საქართველოში“-ს ორგანიზებით ქართველი ექსპორტიორები ყოველწლიურად იღებენ მონაწილეობას საერთაშორისო გამოფენებსა და სხვა ღონისძიებებში. გარდა ამისა 2015 წლიდან სააგენტო წამყვან ქართულ უნივერსიტეტებთან ერთად ახორციელებს ექსპორტის მენეჯერთა სასერტიფიკაციო კურსს, კურსი მოიცავს ყველა მნიშვნელოვან საკითხს ექსპორტთან დაკავშირებულ ოპერაციებზე.[3] 3. ინვესტიციების მოზიდვა - მიმართულების მიზანია საქართველოში პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების მოზიდვა, ხელშეწყობა და განვითარება, მიზნის განსახორციელებლად მიმართულება ცდილობს პოტენციური

ინვესტორებისა და საქართველოს საინვესტიციო შესაძლებლობების დაკავშირებას, გარდა ამისა პროგრამა უზრუნველყოფს საერთაშორისო ბაზარზე საქართველოს საინვესტიციო კლიმატის შესახებ ცნობიერების ამაღლებას.

გარდა სააგენტოსი - „აწარმოე საქართველოში“, ქვეყანაში ფუნქციონირებს ასევე საქართველოს ინოვაციებისა და ტექნოლოგიების სააგენტო, ის შეიქმნა 2014 წელს და წარმოადგენს ცოდნასა და ინოვაციურ ტექნოლოგიებზე დაფუძნებული ეკონომიკის განვითარების მხარდამჭერ ძირითად სახელმწიფო უწყებას. აღნიშნული სააგენტოს უმთავრესი მიზნებია: 1. ქვეყანაში ინოვაციური ეკოსისტემის შექმნა და მისი განვითარების პროცესის კოორდინაცია 2. ინოვაციებისა და თანამედროვე ტექნოლოგიების, კვლევისა და განვითარების სტიმულირება 3. ინოვაციური კომპანიების შექმნისა და მათი კონკურენტუნარიანობის ამაღლების ხელშეწყობა ინოვაციების ხელშეწყობითა და ნახალისებით სააგენტო საქართველოს გლობალურ პროცესებში მასშტაბურად ჩართვასა და თანამედროვე ეკონომიკური ტენდენციებისთვის ფეხის აყოლაში ეხმარება. [1]

გარდა აღნიშნული სახელმწიფო ინსტიტუტებისა საქართველოში მოქმედებს მცირე და საშუალო მენარმეობის მხარდამჭერი ბიზნეს ასოციაციები: 1. სავაჭრო-სამრეწველო პალატა - მისი მთავრი ფუნქციებია ბიზნესისთვის საკონსულტაციო და საინფორმაციო მომსახურების განევა, ბიზნეს სუბიექტების პროფესიული განათლების დონისა და კვალიფიკაციის ამაღლების ხელშეწყობა, ექსპორტის ხელშეწყობა, მენარმე სუბიექტებს შორის დავის მოგვარების ხელშეწყობა. სავაჭრო-სამრეწველო პალატის წევრთა აბსოლუტური უმრავლესობა თავად მცირე და საშუალო მენამეა. 2. საქართველოს მცირე და საშუალო საწარმოთა ასოციაცია - მისი მიზანია მხირე და საშუალო ბიზნესის ინტერესების დაცვა, მცირე და საშუალო საწარმოების აქტიური კომუნიკაციის დამყარების ხელშეწყობა სახელმწიფო სტრუქტურებთან, საერთაშორისო ორგანიზაციებთან და საფინანსო ინსტიტუტებთან. 3. დამსაქმებელთა ასოციაცია - ასოციაცია უზრუნველყოფს საკონსულტაციო მომსახურების განევას მენარმეებისათვის, ახორციელებს სხვადასხვა პროგრამას სამენარმეო ცოდნისა და უნარების განვითარებისათვის და სხვ.

აღნიშნული სტრუქტურები და ასოციაციები ხელს უწყობენ ქვეყანაში მცირე და საშუალო საწარმოთა გაძლიერებას, რაც, რა თქმა უნდა, რესუ-

რსების რაციონალური ათვისებითა და წარმოების წახალისება-ზრდით გამოიხატება. ეჭვგარეშეა, რომ გლობალურ ბაზრებზე თავის დასამკვიდრებლად იმპორტდამოკიდებული საქართველოსთვის წარმოების ზრდა და საექსპორტო პოტენციალის ამაღლება უმნიშვნელოვანესია. ქვეყნის მცირე და საშუალო მენარმეობის განვითარების 2021-2025 წლების სტრატეგიის ძირითადი მიმართულებებია:

1. კანონმდებლობის დახვეწა, ინსტიტუციური გაძლიერება და ოპერაციული გარემოს გაუმჯობესება მცირე და საშუალო მენარმეობისთვის;
2. მცირე და საშუალო მენარმეობის უნარების განვითარებისა და სამენარმეო კულტურის ამაღლების ხელშეწყობა;
3. ფინანსებზე ხელმისაზვდომობის გაუმჯობესება;
4. მცირე და საშუალო საწარმოთა ექსპორტის ზრდა, ბაზარზე წვდომის ხელშეწყობა;
5. საინფორმაციო ტექნოლოგიების, ინოვაციების, კვლევისა და განვითარების ხელშეწყობა მცირე და საშუალო მენარმეობისთვის;
6. ქალთა მენარმეობის განვითარების ხელშეწყობა;
7. მწვანე ეკონომიკის განვითარების ხელშეწყობა (ევროკავშირის ერთ-ერთი პრიორიტეტული მიმართულება).

აღნიშნული სტრატეგიის მიზნობრივ მაჩვენებლებს 2025 წლისთვის წარმოადგენს: 1. მცირე და საშუალო საწარმოთა მწარმოებლურობის ზრდა 20%-ით; 2. მცირე და საშუალო საწარმოების დამატებული ღირებულების ზრდა 20%-ით; 3. მცირე და საშუალო საწარმოებში დასაქმებულთა ზრდა 10 %-ით. [24]

ის პოტენციური დადებითი ეფექტები, რაც შეიძლება, სტრატეგიის სრულად განხორციელების შედეგად გვექონდეს, იძლევა ევროკავშირის ერთიან ბაზარზე ვაჭრობის განმტკიცების პოზიტიურ მოლოდინებს. ევროკავშირის ქვეყნები პარტნიორი ქვეყნებიდან ახორციელებენ სხვადასხვა სახის პროდუქტის იმპორტს, მათ შორის თევზის პროდუქტები, პლასტმასისა და მინის ნაწარმი, აზოტოვანი სასუქები, ჯართი, ოქრო, ნატურალური და მინერალური წყლები და ა.შ. საქართველოში ამ პროდუქციას ძირითადად საშუალო და დიდი ზომის კომპანიები აწარმოებენ, გარდა აღნიშნულისა ევროკავშირი ახდენს ისეთი პროდუქციის იმპორტსაც, როგორცაა: თხილი, ციტრუსი, ბოსტნეული, ხილი, ჩირი, ჩაი, უაღკოპოლო სასმელები, სუნელ-სანელებლები, ღვინო, სპირტიანი სასმელები, თაფლი და სხვა - აღნიშნული წარმოება საქართველოში მოქმედ მცირე საწარმოებს შეუძლიათ. დიდი პოტენციალის მიუხედავად, საქართველოს ექსპორტი ევროკავშირის ერთიან ბაზარზე მცირე

მოცულობისაა, ამის გამოწვევებზე უმთავრეს მიზეზებს შორისაა წარმოების მცირე მოცულობა, რაც შიდა ბაზრის დაკმაყოფილების პარალელურად ექსპორტის ეფექტურობას ვერ უზრუნველყოფს, აღნიშნული დაკავშირებულია მეორე მიზეზთან - რესურსების ნაკლებობა იმისთვის, რომ ექსპორტისთვის საკმარისი რაოდენობის პროდუქცია იწარმოოს. გარდა აღნიშნულისა, საქართველოს მცირე და საშუალო საწარმოებისთვის დღემდე პრობლემურ საკითხად რჩება ხარისხის სტანდარტის დაცვა, კომპანიების დიდ ნაწილს არ აქვს ხარისხის კონტროლის საკმარისი მექანიზმი, აუცილებელი სერტიფიცირებისა და სტანდარტიზაციის სისტემა, რაც ბევრ პოტენციურ მოთხოვნად პროდუქციას ევროკავშირის ერთიან ბაზარს ამორებს. ინფორმაციული ბუმის ეპოქაშიც კი, ნათელია, რომ პრობლემურ საკითხს წარმოადგენს სამიზნე ბაზრის შესწავლა და უკვე განხორციელებული საექსპორტო ოპერაციების ანალიზი, ეს, რა თქმა უნდა, შემაფერხებელი ფაქტორია მცირე და საშუალო საწარმოების ინტერნაციონალიზაციისა. თუმცა, აღსანიშნავია, რომ დასახული სამოქმედო გეგმები და სტრატეგიები პოზიტიურ, წინ გადადგმულ ნაბიჯად უნდა ჩაითვალოს, რომელიც მეტად დააახლოვებს ქვეყანას გლობალურ ბაზრებთან. [20]

დღეს, როდესაც დამოუკიდებლად, იზოლირებულად არცერთი ქვეყნის ეკონომიკური განვითარების პერსპექტივა არ არსებობს და საქმე გლობალურ ბაზრებთან წვდომაზე მიდგება, შესაძლოა, გაჩნდეს კითხვა, თუ ვინ იგებს ან ვინ აგებს ისეთი ბაზრის არსებობით, როგორც ევროკავშირის ერთიანი ბაზარია. მიუხედავად იმისა, რომ ერთიანი ბაზრის შექმნას ზოგიერთი ეროვნული პროდუქტის ბაზრიდან გამოძევება მოჰყვა, მან სასიცოცხლო როლიც კი შეასრულა მომხმარებლისთვის არჩევანის გაფართოებაში, ამით კონკურენციის ჩამოყალიბებასა და ფასების დარეგულირებაში. „ოთხი თავისუფლების“ - სამუშაო ძალის, კაპიტალის, საქონლისა და მომსახურების თავისუფლად გადაადგილება, - თვითდამკვიდრების, წარმოების, შექმნისა და გაყიდვის, ამით კი მატერიალური კეთილდღეობისა და ეკონომიკური მდგომარეობის გაუმჯობესების მეტ შესაძლებლობას იძლევა.

ევროკავშირის არანეგრი სახელმწიფოსთვის ევროკავშირის ერთიან ბაზარზე წვდომა ეკონომიკურ სარგებელთან ერთად სამომავლო თანამშრომლობის გაღრმავების მნიშვნელოვანი წინაპირობაა და საქართველოსაც აღნიშნული შესაძლებლობა 2014 წელს ღრმა და ყოველსმომცველი თავისუ-

ფალი სავაჭრო სივრცის შესახებ შეთანხმებით მიეცა. დღეს ქვეყანა აქტიურადაა ჩართული ევროკავშირის ერთიან ბაზარზე პოზიციების განმტკიცების სტრატეგიების დანერგვაში.

მცირე და საშუალო საწარმოების განვითარება წარმოადგენს ქვეყნის პოტენციურ შესაძლებლობას, რაციონალურად აითვისოს რესურსები და გადაჭრას წარმოების პრობლემა. ყურადსაღებია აქცენტები სტანდარტიზაციაზე და ბაზრის ანალიზის გაღრმავებაზეც.

მნიშვნელოვანია აღნიშვნა იმისა, რომ საქართველოს, როგორც უკვე ევროკავშირის კანდიდატ ქვეყანას, აქვს მეტი პოტენციური საკუთარი საქე-სპორტო მაჩვენებლების ამალგებისა ევროკავშირის ბაზარზე.

ძირითადი დასკვნები და რეკომენდაციები

ევროკავშირის ერთიანი ბაზარი ევროინტეგრაციის ერთ-ერთი ფუნდამენტური შემადგენელია, რომლის მიზანია ხელი შეუწყოს საქონლის, მომსახურების, კაპიტალისა და სამუშაო ძალის თავისუფალ გადაადგილებას ევროკავშირის წევრ ქვეყნებს შორის. ამ ერთიანი ბაზრის შედეგად, ბიზნესი და ფიზიკური პირები სარგებლობენ ტრანზაქციის დაბალი ხარჯებით, ვაჭრობის შემცირებული ბარიერებით და ევროპის მასშტაბით ეკონომიკური ინტეგრაციის უფრო მაღალი ხარისხით.

საქართველო, ქვეყანა, რომელიც მდებარეობს ევროპისა და აზიის გზაჯვარედინზე, არ არის ევროკავშირის წევრი, მაგრამ მან გამოხატა დიდი ინტერესი ევროკავშირთან მჭიდრო ეკონომიკური და პოლიტიკური ურთიერთობების მიმართ. ეს ნაწილობრივ განპირობებულია საქართველოს სწრაფვით გააძლიეროს თავისი ეკონომიკა, დემოკრატიზაცია და ევროსტრუქტურებში ინტეგრაცია. ურთიერთობები საქართველოსა და ევროკავშირს შორის მნიშვნელოვნად განვითარდა ბოლო ორი ათწლეულის განმავლობაში, საქართველო ცდილობს უფრო მჭიდროდ დაამყაროს კავშირი ევროკავშირის ერთიან ბაზართან, მიუხედავად იმისა, რომ ის ჯერ არ არის კავშირის ოფიციალური წევრი.

ევროკავშირის ერთიანი ბაზარი:

ევროკავშირის ერთიანი ბაზარი, რომელიც ოფიციალურად დასრულდა 1993 წელს მასტრიხტის ხელშეკრულებით, ცდილობს შექმნას ერთიანი ეკონომიკური სივრცე მის წევრ ქვეყნებში. უპირველესი მიზანია:

1. სავაჭრო ბარიერების აღმოფხვრა: საქონელს,

მომსახურებას, სამუშაო ძალას და კაპიტალს შეუძლია თავისუფლად გადაადგილდეს ევროკავშირის შიგნით ტარიფების, კვოტებისა და დისკრიმინაციული წესების გარეშე.

2. წესების სტანდარტიზაცია: კანონებისა და სტანდარტების ჰარმონიზაცია, როგორცაა მომხმარებელთა დაცვა, გარემოსდაცვითი რეგულაციები და ჯანმრთელობისა და უსაფრთხოების სტანდარტები, ეხმარება ბიზნესს საზღვრებს მიღმა უფრო ადვილად იმუშაოს.

3. კონკურენციის გაძლიერება: ვაჭრობის ბარიერების შემცირებით და კონკურენციის ხელშეწყობით, ერთიანი ბაზარი ხელს უწყობს ინოვაციას და ეფექტურობას.

4. ეკონომიკური ზრდის ხელშეწყობა: უფრო დიდი ეკონომიკური სივრცის შექმნით და ვაჭრობის ხარჯების შემცირებით, ევროკავშირის ერთიანი ბაზარი აძლიერებს ეკონომიკურ ზრდას და დასაქმების შესაძლებლობებს წევრი ქვეყნებისთვის.

ოთხი თავისუფლება ევროკავშირის ერთიანი ბაზრის საფუძველია:

• საქონლის თავისუფალი მოძრაობა: აღმოფხვრის სატარიფო და არასატარიფო ბარიერებს ვაჭრობაში.

• მომსახურების თავისუფალი გადაადგილება: საშუალებას აძლევს ბიზნესს შესთავაზონ მომსახურება წევრ ქვეყნებში დამატებითი წესებისა და მოთხოვნების გარეშე.

• კაპიტალის თავისუფალი მოძრაობა: ინვესტიციებისა და ფინანსური ტრანზაქციების ევროკავშირის საზღვრებს გარეთ თავისუფლად გადაადგილების საშუალებას იძლევა.

• ადამიანების თავისუფალი გადაადგილება: ევროკავშირის ქვეყნების მოქალაქეებს შეუძლიათ იცხოვრონ, იმუშაონ და ისწავლონ ნებისმიერ წევრ ქვეყანაში.

საქართველოს ურთიერთობა ევროკავშირთან:

საქართველო, ყოფილი საბჭოთა რესპუბლიკა, 1991 წელს დამოუკიდებლობის მოპოვების შემდეგ ცდილობდა უფრო მჭიდრო კავშირებს ევროკავშირთან. წლების განმავლობაში საქართველომ მნიშვნელოვან პროგრესს მიაღწია ევროპული სტანდარტებისა და რეფორმების მიღებაში და მისი ურთიერთობა ევროკავშირთან სტაბილურად გაღრმავდა. ამის მიუხედავად, საქართველო არ არის ევროკავშირის წევრი.

ძირითადი ინსტრუმენტები, რომლებიც განსაზღვრავს საქართველოს ევროკავშირთან ურთიერთობას, არის:

THE NEW ECONOMIST / ახალი ეკონომისტი

1. ევროკავშირი-საქართველოს ასოცირების შეთანხმება (AA): 2014 წელს ხელმოწერილი ასოცირების შეთანხმება, რომელიც მოიცავს ღრმა და ყოვლისმომცველ თავისუფალი ვაჭრობის ზონას (DCFTA), წარმოადგენს ევროკავშირთან საქართველოს ჩართულობის ქვაკუთხედს. ეს შეთანხმება მიზნად ისახავს საქართველოს დაახლოებას ევროკავშირთან მისი პოლიტიკისა და მარეგულირებელი ჩარჩოს (ნორმატიულ-სამართლებრივი ბაზის) ევროკავშირის სტანდარტებთან შესაბამისობაში მოყვანით ისეთ ძირითად სფეროებში, როგორცაა ვაჭრობა, გარემოს დაცვა, ენერჯეტიკა და ადამიანის უფლებები.

ღრმა და ყოვლისმომცველი თავისუფალი ვაჭრობის ზონა (DCFTA): შეთანხმების ერთ-ერთი ყველაზე მნიშვნელოვანი ასპექტი, DCFTA უზრუნველყოფს საქართველოს პრივილეგიებულ წვდომას ევროკავშირის ერთიან ბაზარზე, მათ შორის ტარიფებისგან თავისუფალ წვდომას მისი ბევრი ექსპორტისთვის. თუმცა, DCFTA ასევე მოითხოვს საქართველოდან მიიღოს ევროკავშირის რეგულაციები და სტანდარტები, განსაკუთრებით ისეთ სფეროებში, როგორცაა სოფლის მეურნეობა, მრეწველობა და ინტელექტუალური საკუთრება.

კანონების ჰარმონიზაცია: AA-ს სთხოვს საქართველომ თავისი ეროვნული კანონმდებლობა მოიყვანოს შესაბამისობაში ევროკავშირის კანონებთან, განსაკუთრებით ისეთ სფეროებში, როგორცაა ვაჭრობა, კონკურენცია, სახელმწიფო შესყიდვები, გარემოსდაცვითი სტანდარტები და მომხმარებელთა დაცვა.

2. ვიზა ლიბერალიზაცია: საქართველოს მოქალაქეებმა მიიღეს უვიზო წვდომა ევროკავშირის შენგენის ზონაში 2017 წელს, რამაც მნიშვნელოვნად გააძლიერა ადამიანთა შორის კავშირები საქართველოსა და ევროკავშირის შორის, ასევე გაუადვილა საქართველოს მოქალაქეებს ბიზნეს და საგანმანათლებლო შესაძლებლობების რეალიზაცია.

3. ევროკავშირის მხარდაჭერა საქართველოს რეფორმებისთვის: ევროკავშირი იყო საქართველოს რეფორმების მთავარი დონორი და მხარდაჭერი მმართველობის, კანონის უზენაესობის, ადამიანის უფლებებისა და ეკონომიკური განვითარების სფეროში. ევროკავშირმა ასევე მნიშვნელოვანი როლი ითამაშა საქართველოს ინფრასტრუქტურული და ენერჯეტიკული პროექტების მხარდაჭერაში, რომლებიც განიხილება, როგორც არსებითი ქვეყნის ეკონომიკური ზრდისა და რეგიონული ინტეგრაციისთვის.

4. საქართველოს ევროპული მისწრაფებები: წლების განმავლობაში საქართველო გამოთქვამდა ევროკავშირში გაწევრიანების სურვილს, მაგრამ ეს ამბიცია არის გრძელვადიანი მიზანი, რომელიც აწყდება რამდენიმე გამოწვევას, მათ შორის მეტი პოლიტიკური და ეკონომიკური რეფორმების აუცილებლობას და რთულ გეოპოლიტიკურ კონტექსტს, განსაკუთრებით. რუსეთთან და საქართველოს სეპარატისტულ რეგიონებში აფხაზეთსა და სამხრეთ ოსეთში გადაუჭრელ კონფლიქტებთან დაკავშირებით.

2023 წელს, ევროკავშირმა საქართველოს მიანიჭა **ევროკავშირის წევრობის კანდიდატის სტატუსი**, რაც მიუთითებს პოტენციურ მომავალ გზაზე ევროკავშირის სრულუფლებიანი წევრობისკენ, თუმცა ვადები და მოთხოვნები გაურკვეველი რჩება.

საქართველო და ევროკავშირის ერთიანი ბაზარი:

მიუხედავად იმისა, რომ საქართველო ჯერ არ არის ევროკავშირის წევრი, მისი ჩართულობა ევროკავშირის ერთიან ბაზართან DCFTA-ის მეშვეობით არის ევროკავშირთან მისი ურთიერთობის სასიცოცხლო ელემენტი. DCFTA საშუალებას აძლევს საქართველოს:

- **ევროკავშირის ბაზრებზე წვდომა:** ქართულ ბიზნესს შეუძლია სხვადასხვა სახის საქონლის (სასოფლო-სამეურნეო პროდუქცია, ქსოვილი, ტექნიკა და სამომხმარებლო საქონელი) ექსპორტი ევროკავშირში ტარიფებისა და კვოტების გარეშე. ეს წვდომა მსოფლიოს ერთ-ერთ უდიდეს ბაზრებზე გადამწყვეტია საქართველოს ეკონომიკური განვითარებისთვის.

- **ევროკავშირის სტანდარტების მიღება:** როგორც DCFTA-ს ნაწილი, საქართველომ უნდა მიიღოს ევროკავშირის სტანდარტები ისეთ ძირითად სფეროებში, როგორცაა სურსათის უვნებლობა, მომხმარებელთა დაცვა, გარემოსდაცვითი რეგულაციები და ინტელექტუალური საკუთრების უფლებები. ევროკავშირის სტანდარტებთან შესაბამისობის ამ პროცესს ხშირად ევროპეიზაციას უწოდებენ და ეს არის საქართველოს ევროკავშირში გაწევრიანების გრძელვადიანი მიზნის მნიშვნელოვანი ნაწილი.

- **ინვესტიციების მოზიდვა:** ევროკავშირის ერთიან ბაზარზე ხელმისაწვდომობის გაზრდით, საქართველო ხდება უფრო მიმზიდველი ადგილი უცხოური ინვესტიციებისთვის, განსაკუთრებით ევროპული ბიზნესების მხრიდან, რომლებიც ეძე-

ბენ ინვესტირების შესაძლებლობებს კავკასიაში და მის ფარგლებს გარეთ. ევროკავშირთან უფრო ღრმა ინტეგრაციის პერსპექტივა ხელს უწყობს ინვესტირების ნდობის ამაღლებას.

• მარეგულირებელი რეფორმები: ევროკავშირის მარეგულირებელი ჩარჩოს (ნორმატიულ-სამართლებრივი ბაზის) შესაბამისობისთვის, საქართველომ გაატარა მრავალი რეფორმა ისეთ სფეროებში, როგორცაა კონკურენტული კანონმდებლობა, სახელმწიფო შესყიდვები, ინტელექტუალური საკუთრების დაცვა და ეკოლოგიური მდგრადობა. ეს რეფორმები აუცილებელია საქართველოს ეკონომიკის ევროკავშირის სტანდარტებთან შესაბამისობისა და ერთიან ბაზარზე მისი მუდმივი წვდომის უზრუნველსაყოფად.

გამონვევები და შესაქმნადობები საქართველოსთვის:

გამონვევები:

1. გეოპოლიტიკური დაძაბულობა: რუსეთთან მიმდინარე კონფლიქტი, განსაკუთრებით აფხაზეთისა და სამხრეთ ოსეთის ოკუპირებული რეგიონების გამო, რჩება მნიშვნელოვან დაბრკოლებად საქართველოს ევროპული მისწრაფებისთვის. რუსეთი ეწინააღმდეგება საქართველოს ევროკავშირთან და ნატოსთან დაახლოებას და წარსულში საქართველოსთვის ეკონომიკური სანქციები დაანესა.

2. შიდა პოლიტიკური და ეკონომიკური რეფორმები: მიუხედავად იმისა, რომ საქართველომ მიაღწია მნიშვნელოვან პროგრესს, ქვეყანა კვლავ აწყდება გამოწვევებს ისეთ სფეროებში, როგორცაა კორუფცია, სასამართლოს დამოუკიდებლობა და კანონის უზენაესობა. ევროკავშირის სტანდარტების შესაბამისი რეფორმების წარმატებით განხორციელება მოითხოვს მუდმივ პოლიტიკურ ნებას და სტაბილურობას.

3. კონკურენცია და სტრუქტურული ცვლილებები: ქართული ბიზნესისთვის ევროკავშირის ბაზარზე კონკურენცია ნიშნავს ხარისხის, რეგულირებისა და კონკურენციის მაღალი სტანდარტების დაცვას. ამან შესაძლოა მოკლევადიანი გამოწვევები შეუქმნას ქართულ კომპანიებს, განსაკუთრებით ისეთ სფეროებში, როგორცაა სოფლის მეურნეობა, რომელსაც დასჭირდება მოდერნიზაცია და ევროკავშირის სოფლის მეურნეობის და გარემოსდაცვითი სტანდარტების დაცვა.

შესაძლებლობები:

1. ეკონომიკური ზრდა და დივერსიფიკაცია:

ევროკავშირის ბაზარზე უფრო მჭიდრო ინტეგრაციამ შეიძლება ახალი გზები გახსნას ეკონომიკური ზრდისა და დივერსიფიკაციისთვის. ეს შეიძლება იყოს განსაკუთრებით მომგებიანი ისეთ სექტორებში, როგორცაა სოფლის მეურნეობა, წარმოება, ტექნოლოგია და ტურიზმი, რომლებსაც აქვთ ძლიერი ზრდის პოტენციალი საქართველოში.

2. ევროპეიზაცია და დემოკრატიული კონსოლიდაცია: ევროკავშირის სტანდარტების მიღების პროცესი გამოიწვევს უფრო ფართო საზოგადოებრივ სარგებელს, მათ შორის უკეთესი მმართველობის, კანონის უზენაესობის გაუმჯობესებას და უფრო ძლიერ სამოქალაქო საზოგადოებას. ეს ცვლილებები განიხილება, როგორც გასაღები საქართველოს გრძელვადიანი სტაბილურობისა და განვითარების უზრუნველსაყოფად.

3. რეგიონული ინტეგრაცია: საქართველოს წვდომა ევროკავშირის ერთიან ბაზარზე ასევე შეიძლება დაეხმაროს მისი როლის გაძლიერებას უფრო ფართო რეგიონულ ეკონომიკაში, განსაკუთრებით აღმოსავლეთ პარტნიორობის სხვა ქვეყნებთან კავშირების და მისი სტრატეგიული მდებარეობის, როგორც სატრანზიტო კვანძის ევროპასა და აზიას შორის, კონტექსტში. [2]

საბოლოო დასკვნა

საქართველოს ჩართულობამ ევროკავშირის ერთიან ბაზარზე, განსაკუთრებით ღრმა და ყოველისმომცველი თავისუფალი ვაჭრობის ზონისა და უფრო ფართო ასოცირების შეთანხმების მეშვეობით, მნიშვნელოვანი ეკონომიკური სარგებელი განაპირობა და საფუძველი შექმნა ევროკავშირთან ღრმა პოლიტიკური და ეკონომიკური ინტეგრაციისთვის. მიუხედავად იმისა, რომ კვლავ რჩება გამოწვევები, მათ შორის შემდგომი რეფორმების აუცილებლობა და რეგიონის გეოპოლიტიკური სირთულეები, საქართველოსა და ევროკავშირს შორის ურთიერთობა აგრძელებს განვითარებას და აქვს მნიშვნელოვანი სარგებლის პოტენციალი, როგორც საქართველოსთვის, ასევე ევროკავშირის უფრო ფართო რეგიონისთვის.

გრძელვადიან პერსპექტივაში, საქართველოს მუდმივმა შესაბამისობამ ევროკავშირის სტანდარტებთან და მისმა სწრაფვამ ევროკავშირში განეწიანებაზე შეიძლება ქვეყნის შემდგომი ინტეგრაცია გააღრმავოს ევროპის ეკონომიკურ და პოლიტიკურ სფეროში, გააძლიეროს მისი სტაბილურობა, კეთილდღეობა და როგორც ხიდის როლი ევროპასა და აზიას შორის.